

UMSÖGN

Varðar: Breyting á deiliskipulagi Vallár á Kjalarnesi

Tillagan var auglýst frá 11. apríl 2023 til og með 26. maí 2023.

Umsagnir bárust frá eftirtöldum aðila:

Íbúaráð Kjalarness, dags. 19. apríl 2023.

Umhverfisstofnun, dags. 7. júlí 2023

SAMANTEKT:

Almennt ganga athugasemdir hagsmunaaðila út á:

- *Umhverfisáhrif*
- *Lyktarmengun*

ALMENNT YFIRLIT BREYTINGA:

Í breytingunni felst fjölgun stæða fyrir fugla í húsunum sem fyrir eru, úr 50.000 í 95.000 fugla, í samræmi við kröfur um aðbúnað alifugla skv. 24. gr. reglugerðar um velferð alifugla nr. 135/2015. Með framkvæmdinni verður öll aðstaða og aðgengilegt rými færð til nútímahorfs og notkun með hefðbundnum búrum hætt.

Efnislegar athugasemdir sem bárust eru eftirfarandi:

Íbúaráð Kjalarness:

Fundur íbúaráðs Kjalarness 19. apríl 2023: Umsögn íbúaráðs Kjalarness, dags. 19. apríl 2023, um tillögu að breyttu deiliskipulagi Vallár.

Íbúaráðið gerir athugasemd við deiluskipulagsbreytingu á Vallá á grundvelli nálægðar Klébergsskóla sem er innan við 500m frá umræddu svæði. Ráðið vill koma á framfæri áhyggjum íbúa vegna deiluskipulagsbreytingar að Vallá. Ráðast þarf í umfangsmikla athugun á umhverfisáhrifum og áhrifum á heilsu þeirra sem búa á nálægð við framleiðslu sé fyrirhugað að auka framleiðslugetu Stjörnueggja í tengslum við umrædda deiluskipulagsbreytingu. Ákjósanlegra hefði verið að breyting sem þessi yrði ekki gerð fyrr en ferli aðalskipulagsbreytinga sem nú er að hefjast væri lokið.

Athugasemd: Klébergsskóli er innan við 500m frá umræddu svæði. Ráðast þarf í umfangsmikla athugun á umhverfisáhrifum og áhrifum á heilsu þeirra sem búa í nálægð við

framleiðslu sé fyrirhugað að auka framleiðslugetu Stjörnueggja í tengslum við umrædds deiliskipulagsbreytingu.

Svar skipulagsfulltrúa: Samkvæmt reglugerð 520/2015 um eldishús alifugla, loðdýra og svína segir í 6. gr. um fjarlægðir að „sveitarstjórn ákveður í skipulagsáætlun fjarlægð milli eldishúsa. Þegar um er að ræða nýbyggingu eldishúsa, meiriháttar breytingar eða stækkanir á þeim og breytta notkun í eldishús, sem valdið geta auknum óþægindum, ber að ákveða, í samræmi við grein þessa, fjarlægðir þeirra við mannabústaði, útvistarsvæði, vinnustaði eða svæði sem afmörkuð hafa verið fyrir framangreinda notkun í aðalskipulagi eða með byggingarreitum í deiliskipulagi.“ Sveitarstjórn skal ákveða fjarlægðir með hliðsjón af hugsanlegum umhverfisáhrifum og mega fjarlægðir aldrei vera minni en 100 m fyrir bú ætluð fyrir fleiri en 85.000 stæði fyrir kjúklinga eða 60.000 stæði fyrir hænur. Þá mega fjarlægðir fyrir bú ætluð fyrir 40.000 til 85.000 stæði fyrir kjúklinga eða 40.000 til 60.000 stæði fyrir hænur aldrei vera minni en 50 m.

Athugasemd: Ákjósanlegra hefði verið að breyting sem þessi yrði ekki gerð fyrir en ferli aðalskipulagsbreytinga sem nú er að hefjast væri lokið.

Svar skipulagsfulltrúa: Breyting á aðalskipulagi Reykjavíkur er í vinnslu en ljóst er að í framtíðinni þarf að útfæra landbúnaðarstefnu fyrir Kjalarnes með tilliti til aukinnar matvælaframleiðslu á svæðinu. Fyrir nokkrum árum var stofnaður starfshópur allra flokka í borgarstjórn, auk sérfræðinga innan umhverfis- og skipulagssviðs, um að útfæra landbúnaðarstefnu fyrir Kjalarnesið þar sem markmið og tilgangur hópsins væri að móta frekari stefnu um landbúnað og landnýtingu á Kjalarnesi á grundvelli stefnu gildandi aðalskipulags um landbúnaðarsvæði og almennrar stefnu um þróun Kjalarness. Matvælaframleiðsla á svæðinu er í auknum mæli bundin við þau leidi, þar sem gæði viðkomandi landbúnaðarlands nýtast takmarkað. Starfsleyfisskyld svína- og kjúklingabú eru á Móum, Vallá, Melavöllum, Brautarholti, Saltvík og Sætúni. Breyttar áherslur í landbúnaði, með auknu vægi lífrænnar ræktunar og beinni tengslum framleiðanda og neytenda, getur skapað ný tækifæri í matvælaframleiðslu á Kjalarnesi. Þar nýtur Kjalarnesið nálægðar við stærsta þéttbýlissvæði landslins, þar sem eftirspurn eftir lífrænt vottuðum afurðum beint frá býli eykst sífellt. Markmiðið með fyrirhugaðri landbúnaðarstefnu er að setja skýrari ákvæði um ræktun og matvælaframleiðslu á landbúnaðarsvæðum og ákveðnari reglur um matvælaframleiðslu sem er starfsleyfisskyld. Leiðarljósið er að efla landbúnað sem nýtir gæði landsins til ræktunar og matvælaframleiðslu. Óljóst er hvenær landbúnaðarstefna fyrir Kjalarnes verður útfærð í skipulagi en gera má ráð fyrir því að móttun slíkrar stefnu eigi sér langan aðdraganda. Aðalskipulag borgarinnar er aldrei endanlegt og mikilvægt að endurskoða það eftir því sem forsendur breytast og þörf er á vegna breyttra ytri aðstæðna.

Umhverfisstofnun:

Í greinargerð kemur fram að sótt hefur verið um breytingu á deiliskipulagi þar sem óskað er eftir að deiliskipulagið leyfi allt að 95.000 stæði fyrir alifugla. Hætta á notkun búra og taka í staðinn upp varpkerfi á pöllum sem eykur aðgengilegt gólfrymi fuglanna auk þess sem stækka á búíð. Eftir breytingu er gert ráð fyrir að um 65.000 – 75.000 verpandi hænur verði á búinu hverju sinni auk um 10.000 – 20.000 yngri fugla sem ekki hafa hafið varp. Samkvæmt núverandi deiliskipulagi er heimilt að vera með 50.000 fugla á búinu. Því er um að ræða tæplega tvöföldun á fjölda fugla.

Í greinargerðinni er vísað í umhverfismatsskýrslu rekstraraðila eggjabúsins að Vallá vegna stækkunar búsins þar sem því er lýst að uppspretta lyktarmengunar frá búinu sé hæsnaskítur en hann muni verði mun þurrari með nýjum varpbúnaði og því valda minni lyktarmengun. Í umhverfismatsskýrslunni er því gert ráð fyrir að þessi fjölgun fugla muni hafa óveruleg áhrif á þennan umhverfisþátt. Líkt og Umhverfisstofnun benti á í umsögn sinni við umhverfismatskýrsluna¹ þá blæs á íbúðabyggðina, skólann og leikskólann á Kjalarnesi í austsuðaustan og suðaustan áttum, en skólinn eru einungis um 500 m frá búinu. Umhverfisstofnun vísar einnig í álit Skipulagsstofnunar² við umhverfismatskýrsluna þar sem Skipulagsstofnun telur óvissu vera um heildaráhrif breytinganna á lyktarmengun og líklega verði áhrifin nokkuð neikvæð í nágrenni Vallár. Í álitinu beinir Skipulagsstofnun því til Umhverfisstofnunar að heimila framleiðsluaukninguna í skrefum og sannreyna áhrif hverrar stækkunarinnar áður en frekari stækkun er heimiluð.

Samkvæmt greinargerðinni fer frárennsli í gegnum rotþró sem tæmd er reglulega, en stærri rotþró hafi verið komið fyrir á jörðinni nýlega sem taki 12-16 tonn og úrbætur á henni hafa verið unnar í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur. Vatnsból í nálægð við búíð standi um 70 m hærra í landi en búíð og því er ekki talin hætta á að það mengist. Umhverfisstofnun hefur engar athugasemdir við þetta en bendir þó á 28. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála en skv. henni skal leyfisveitandi tryggja að leyfi sé í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun.

Í ljósi þess að óvissa er um áhrif stækkunarinnar á lyktarmengun telur Umhverfisstofnun rétt að tekið verði tillit til þess við gerð skilmála deiliskipulagsins. Að öðru leiti gerir stofnunin ekki frekari athugasemdir við deiliskipulagið.

Athugasemd: Umhverfisstofnun bendir á að það blæs á íbúðabyggðina, skólann og leikskólann á Kjalarnesi í austsuðaustan og suðaustan áttum, en skólinn er einungis um 500 m frá búinu. Umhverfisstofnun vísar einnig í álit Skipulagsstofnunar við umhverfismatskýrsluna þar sem Skipulagsstofnun telur óvissu vera um heildaráhrif breytinganna á lyktarmengun og líklega verði áhrifin nokkuð neikvæð í nágrenni Vallár. Í álitinu beinir Skipulagsstofnun því til Umhverfisstofnunar að heimila framreiðsluaukningu í skrefum og sannreyna áhrif hverrar stækkunar áður en frekari stækkun er heimiluð.

Svar skipulagsfulltrúa: Brugðist hefur verið við þessari athugasemd frá Umhverfisstofnun og hefur eftirfarandi grein verið bætt við skilmálatexta í greinargerð: „Áætlað er að fjölga stæðum í skrefum og verði gerð í tveimur áföngum. Í fyrra skrefi verður fjölgun úr 50.000 í 75.000 stæði og í síðari áfanga fjölgun úr 75.000 í 95.000 stæði. Með því móti gefst tækifæri að sannreyna áhrif stækkanna.“ Með þessu er komið til móts við álit Skipulagsstofnunar, sbr. tilvísun sem birtist í umsögn Umhverfisstofnunar, þar sem bent er á óvissu um áhrif

breytinganna á lyktarmengun og að æskilegt sé að stækkun og framreiðsluaukning verði gerð í skrefum. Jafnframt er æskilegt að gert sé ráð fyrir vöktun á lyktarmengun.

Ábending: Umhverfisstofnun bendir á að frárennsli fer í gegnum rotþró sem tæmd er reglulega, en stærri rotþró hafi verið komið fyrir á jörðinni nýlega sem taki 12-16 tonn og úrbætur á henni hafa verið unnar í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur. Vatnsból í nálægð við búið standi um 70 m hærra í landi en búið og því er ekki talin hætta á að það mengist. Umhverfisstofnun hefur engar athugasemdir við þetta en bendir þó á 28. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála en skv. henni skal leyfisveitandi tryggja að leyfi sé í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun.

Svar skipulagsfulltrúa: Ekki er þörf á viðbrögðum við framangreint atriði í tengslum við deiliskipulagsbreytinguna.

Niðurstaða:

Lagt er til að uppfærð deiliskipulagstillaga verði samþykkt í samræmi við ábendingar og athugasemdir Umhverfisstofnunar.

f.h. skipulagsfulltrúa Reykjavíkur,
Þórður Már Sigfússon, skipulagsfræðingur.